Tadeusz Strumiłło

ŹRÓDŁA I POCZĄTKI ROMANTYZMU W MUZYCE POLSKIEJ

Dodatek nutowy

(uwertura do opery „Marcinowa w Seroju")

ARCHIWUM KAROLA KURPIŃSKIEGO w Wieszakowicach

Tadeusz Strumiłło

POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE

[1956]

Str.
3
5
26
30
71

OBJAŚNIENIE

Zamieszczone tu utwory mają przykładowo ilustrować główne tezy mej książki. Udostępniając te kompozycje czytelnikom — a mam nadzieję, że może również słuchaczom — nie kierowałem się przy ich doborze kryteriami wyłącznie estetycznymi; w pierwszym rzędzie chodziło mi o pokazanie najbardziej charakterystycznych procesów, omawianych w niniejszej pracy — zwłaszcza w odniesieniu do tych dziedzin naszej ówczesnej twórczości, które dotychczas traktowane były „po macoszemu". W związku z tym znalazły się tu aż dwie plebejsko-kościelne symfonie (jedna w całości, z drugiej zaś fragment), a tylko jedna uwertura, typowa dla mieszczańskiej kultury muzycznej początków XIX w., i jeden utwór, reprezentujący najwyższy wzlot amatorskiego magnackiego nurtu tego okresu.

Symfonia D-dur A. Haczewskiego z 1771 r. jest kompozycją dosyć prymitywną, interesującą jednakże ze względu na ludowo-narodowe tendencje, widoczne w II i III części. Z uwagi na to, że jest to prawdopodobnie najdawniejsza ze znanych i zachowanych symfonii polskich, podajemy ją w całości. Symfonia ta zachowana w rękopiśmiennych głosach (będących w dyspozycji autora niniejszej pracy) została odnaleziona na terenie Wielkopolski w 1952 r.[1]; rękopis jej nosi następujący tytuł: *Sinfonia ex D a Violino Primo et Secundo, Flauto Primo et Secundo, Cornu Primo et Secundo, Viola et Basso. Del, Sig. A. Haczewski 1771.*

Wyraźnie późniejszy etap rozwoju symfonii polskiej reprezentuje *Symfonia D-dur* Franciszka Ścigalskiego, pochodząca prawdopodobnie z przełomu XVIII/XIX w. Rękopis jej, odnaleziony w 1952 r. w Grodzisku Wielkopolskim, a składający się wyłącznie z głosów orkiestrowych, posiada następującą treść, wypisaną na okładce: *Symphonia in D a Violino Primo et Secundo. Flautto[!] Primo et Secundo, Cornu Primo et Secundo, Clarino Primo et Secundo, Alto Viola Obligato, Tympano et Basso. Autho.[re] Franci[sci] Scigalski.* Z Papierów Stanisława Ścigalskiego w Grodzisku. Ofiarowane Kościołowi Parafialnemu w Grodzisku. (Na górze kopista dopisał uwagę: NB cała i dobra). Symfonia ta, wykazująca już świadome tendencje łączenia dojrzałego stylu klasyków wiedeńskich z rodzimą melodyką ludową, została poddana przez S. Wisłockiego niewielkim retuszom instrumentacyjnym i harmonicznym i w tej postaci ukazała się w druku w bieżącym roku nakładem PWM — jak również

[1] Uwagi o symfonii tej, jak również o *Symfonii D-dur* F. Ścigalskiego ogłosiłem po raz pierwszy w artykule *Do dziejów symfonii w Polsce.* „Muzyka" 1953 nr 5—6.

została nagrana na płyty „Muza" Tutaj zamieszczamy tylko jej drugą część – jako najbardziej charakterystyczną – w wersji oryginalnej.

Uwertura do jednoaktowej komedio-opery Karola Kurpińskiego *Marcinowa w seraju* (do tekstu W. Pękalskiego, wystawionej po raz pierwszy w Warszawie 20 III 1812) jest jedną z najlepszych kompozycji twórcy *Warszawianki*. Około r. 1820 ukazał się w Warszawie wyciąg fortepianowy *Marcinowej*, sporządzony przez W. Kratzera, a ok. 1823 (?) w Lipsku — głosy orkiestrowe, wydane przez firmę Breitkopf & Härtel. Mimo to głosy te zaginęły i jedynym źródłem poznania partytury jest rękopis znajdujący się w Bibliotece Redakcyjnej Polskiego Wydawnictwa Muzycznego w Krakowie. Rękopis ten, prawdopodobnie autograf, datowany jest *Varsovie ce 18 8bre 1819*; został on zakupiony w r. 1936 w Berlinie u Liepmannssohna przez prof. dr A. Chybińskiego, z którego rąk dostał się do PWM. (W Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie znajdują się niekompletne rękopiśmienne głosy tej uwertury).

W stosunku do rękopisu partytury wydanie nasze unowocześnia jedynie tylko układ instrumentów, których kolejność w oryginale jest następująca: flety, klarnety, oboje, rogi, skrzypce I, skrzypce II, altówki, fagoty, wiolonczele i kontrabasy (wspólny system). W rękopisie tym uwertura zaopatrzona jest podtytułem *sur le thême de Mazurek*[2].

Ostatnia z publikowanych tu kompozycji jest stosunkowo najbardziej znana, gdyż muzyka Radziwiłła do *Fausta* Goethego wydana została – jak na owe czasy luksusowo – w Berlinie nakładem Singakademie w formie partytury (w r. 1834) oraz w formie wyciągu fortepianowego (w r. 1835) sporządzonego przez I. P. Schmidta. Scena w kościele, którą przytaczamy według wyżej wymienionego wyciągu fortepianowego, jest tą samą, o której Chopin wyraża się z wielkim uznaniem w znanym liście do Tytusa Wojciechowskiego z 14 XI 1829.

T. S.

---

[2] Omówienie tej uwertury znajdzie czytelnik w popularnie ujętej mej książeczce: *Uwertury Kurpińskiego*. Kraków 1954.

UWERTURA NA TEMAT MAZURKA

do opery „Marcinowa w Seraju"

KAROL KURPIŃSKI

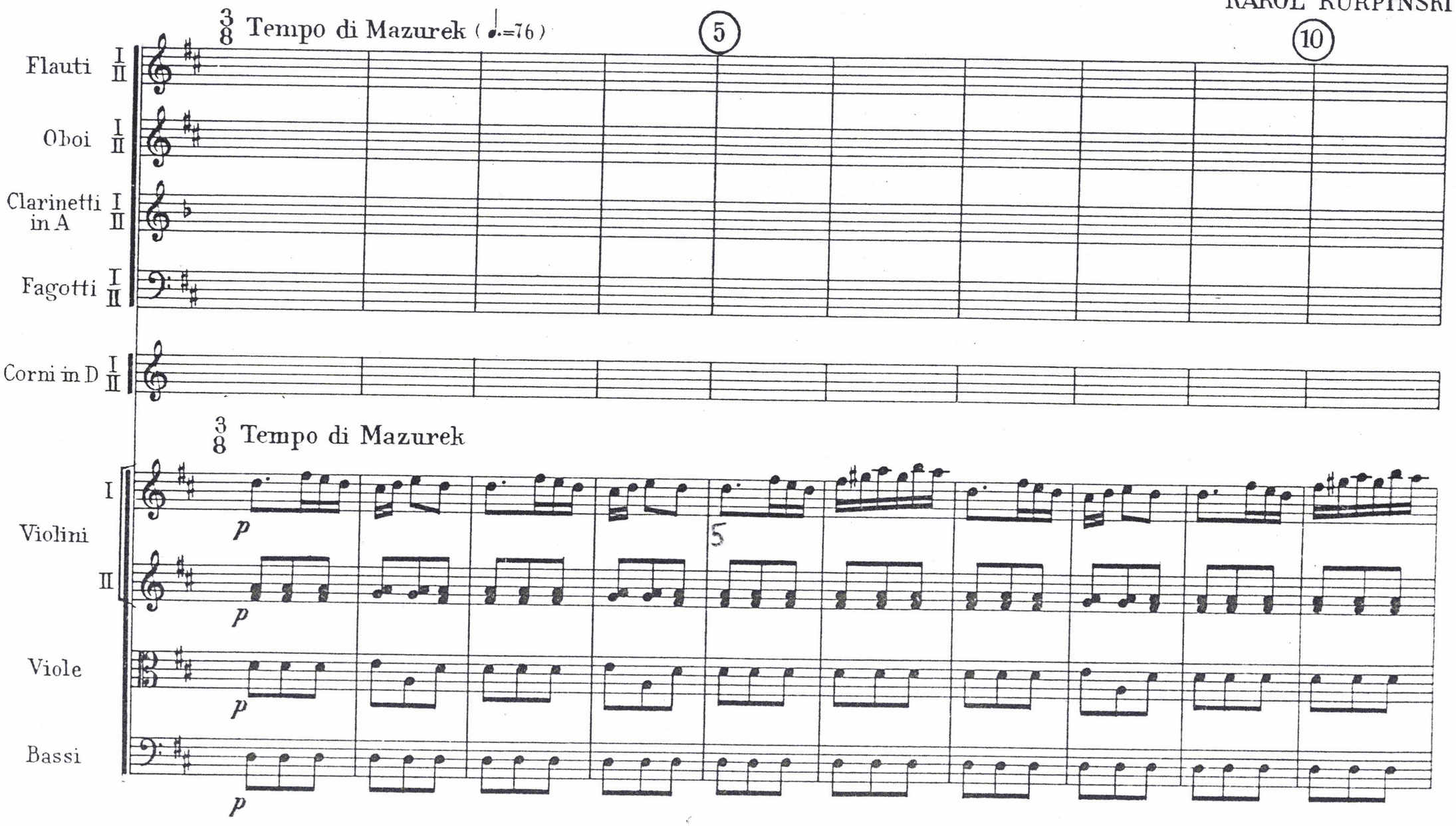

PWM 2009 [1956]

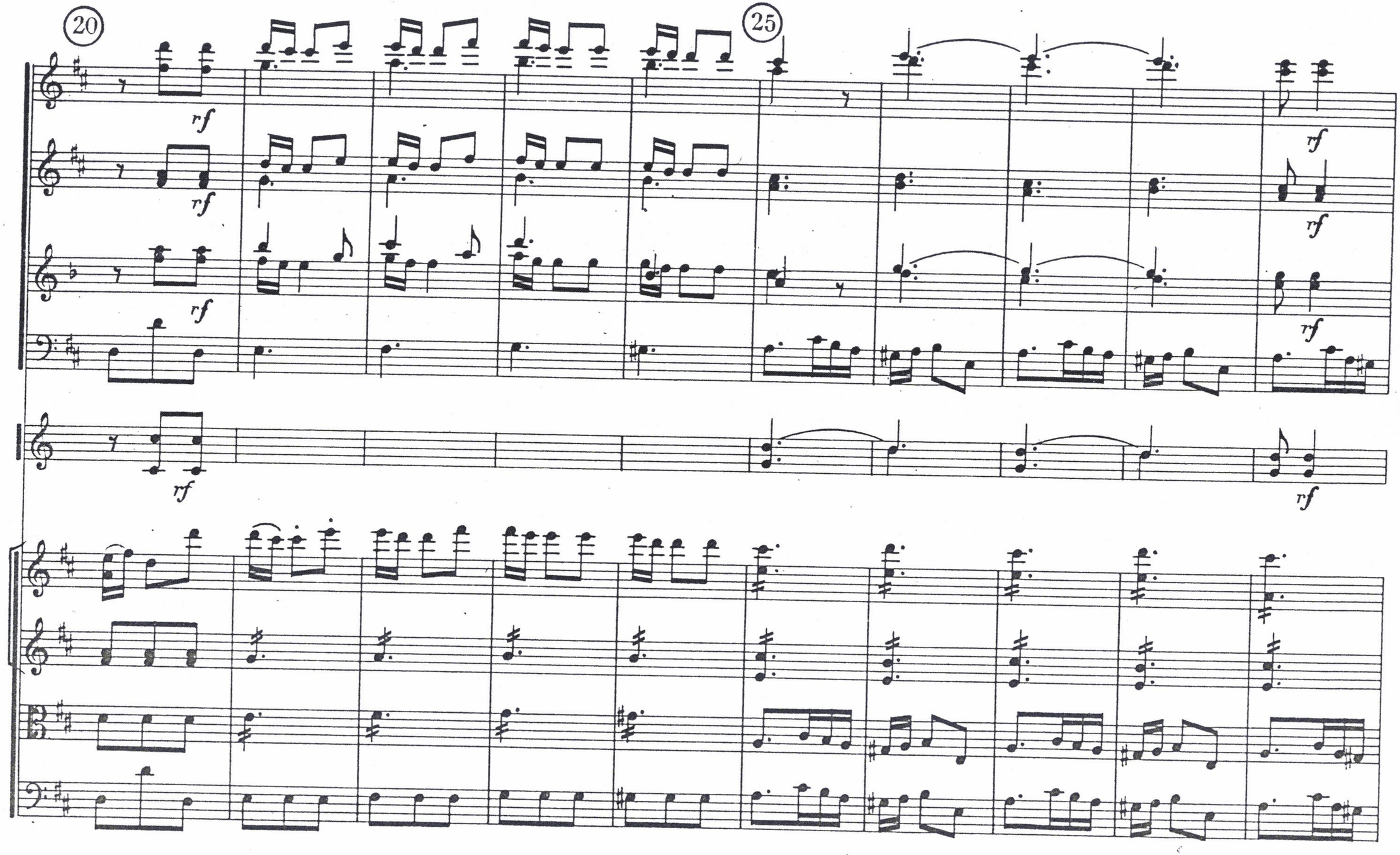
20
25
rf
rf
rf
rf
rf
rf
rf
rf

40

45

rf

rf

rf

solo

p

p

p

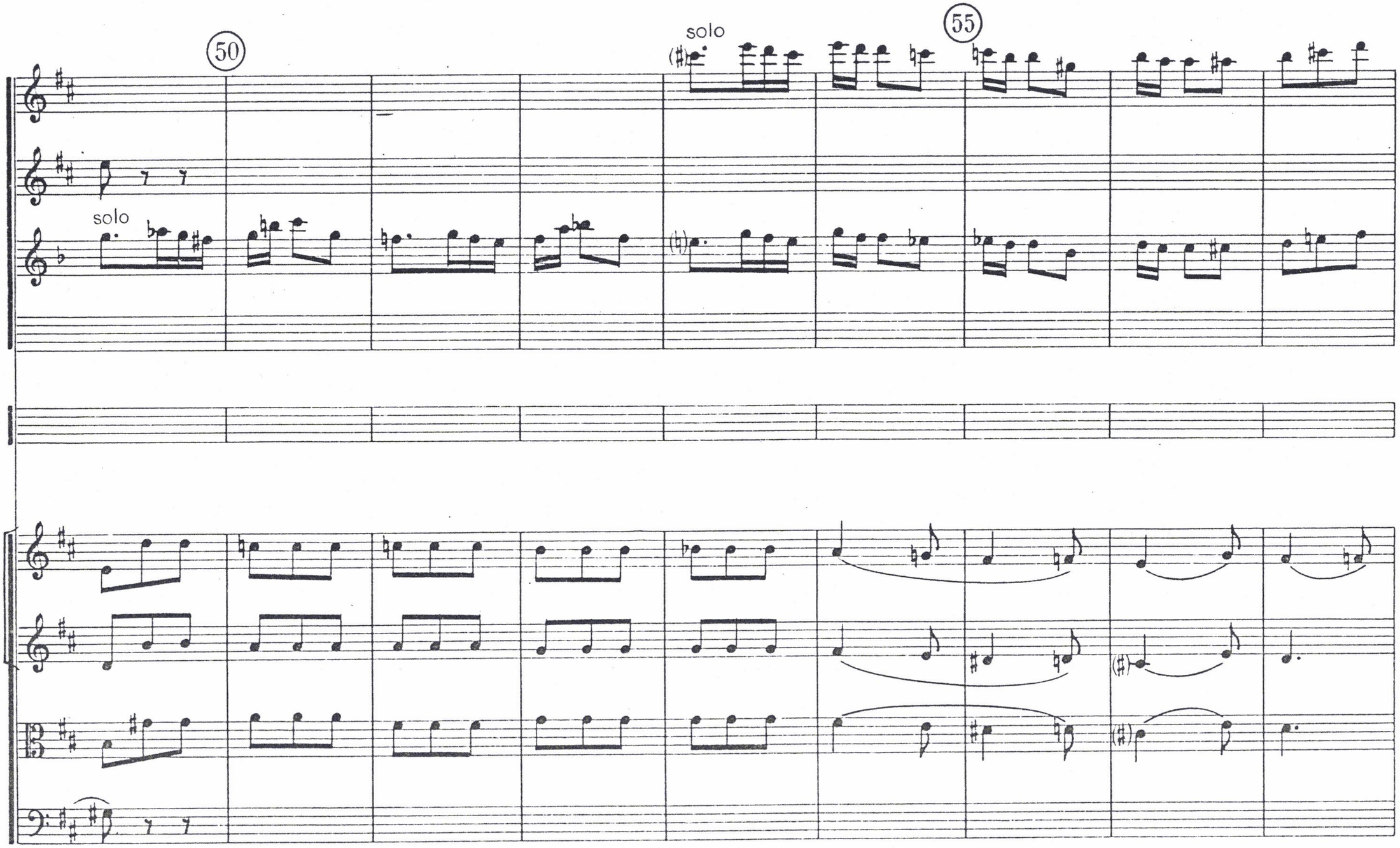
50
55
solo
solo

60

65

dolce

65

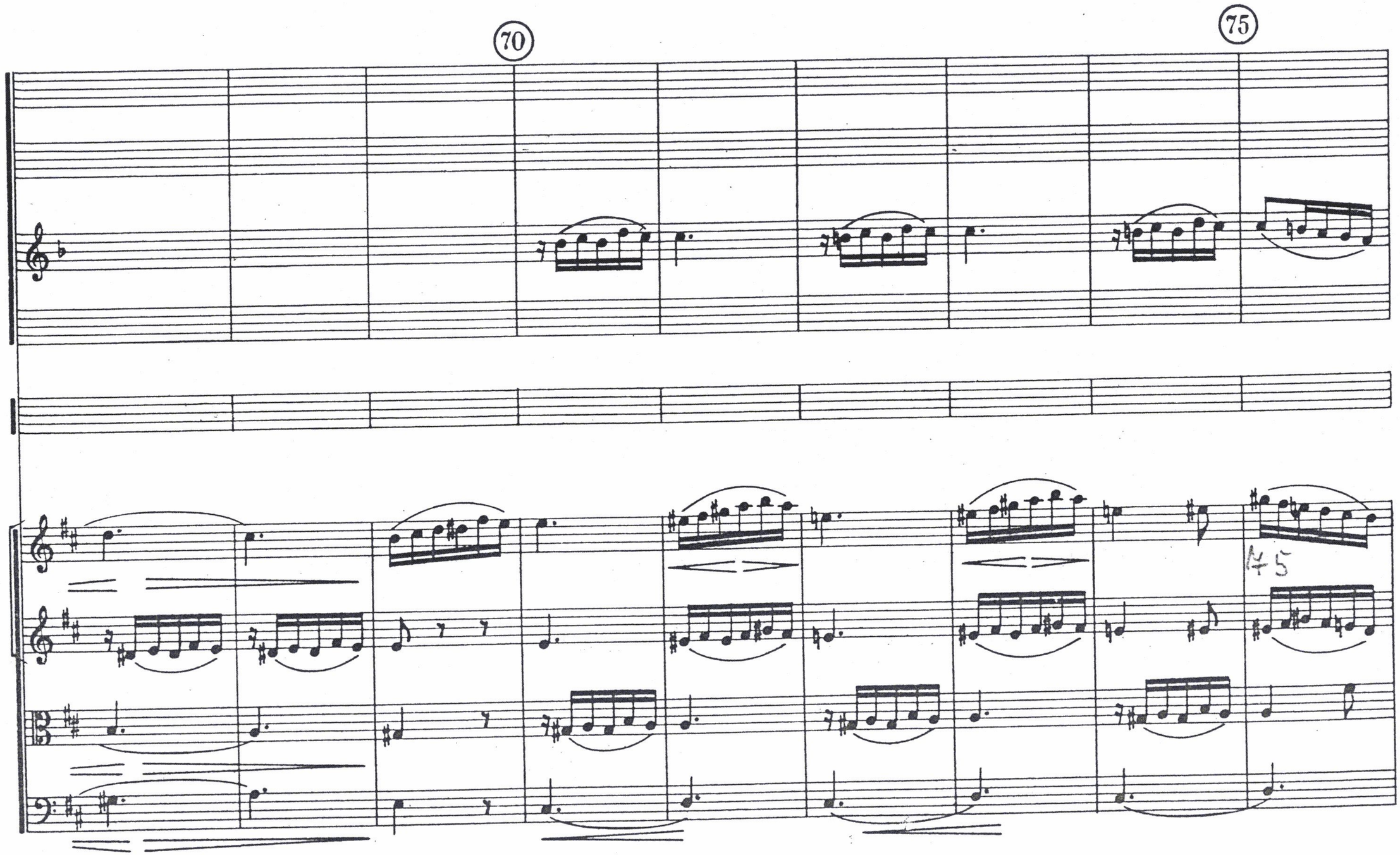
70
75

80

solo

solo

85

90

I

I

I

I

ff

a 2

a 2

ff

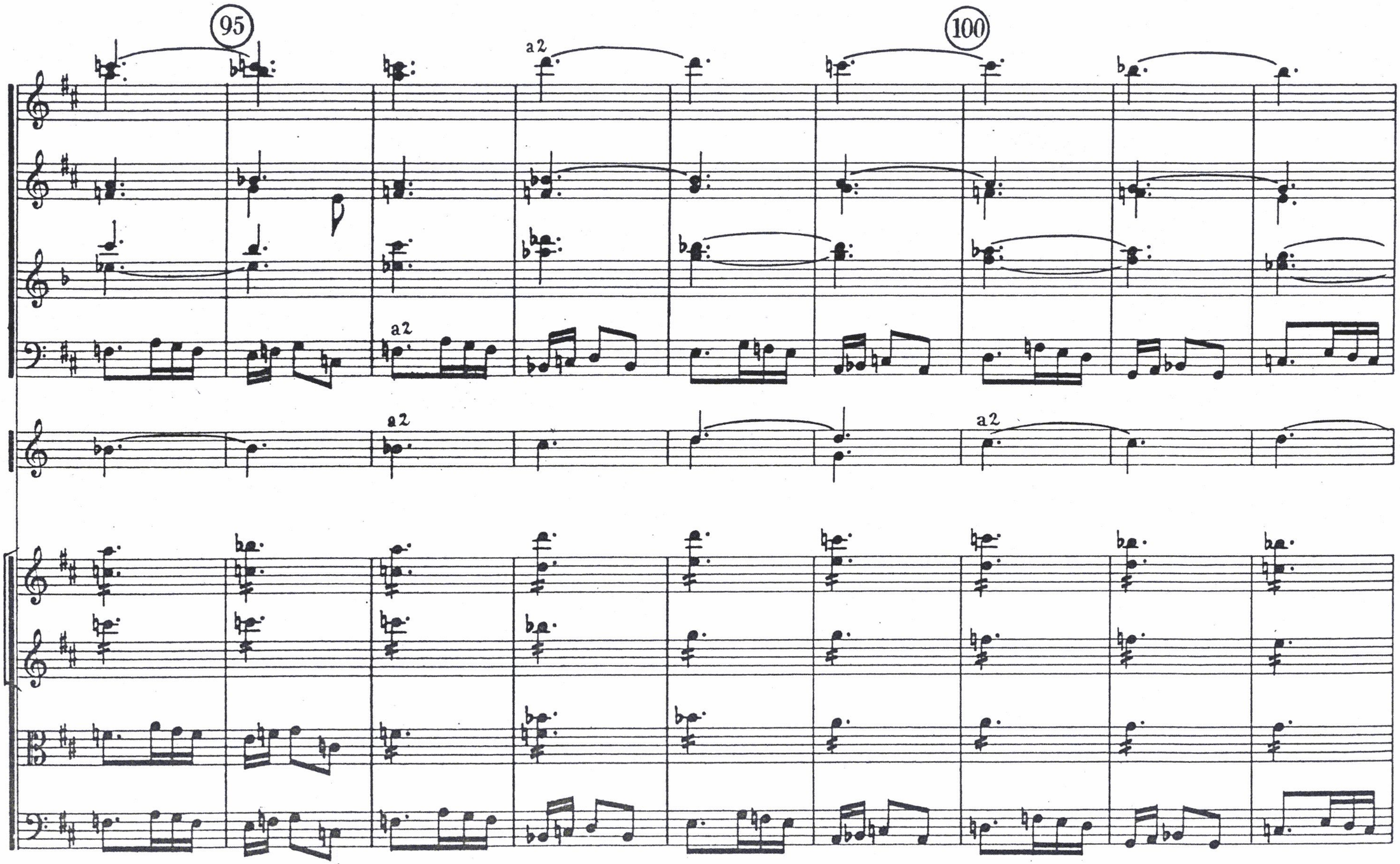
95
100
a2
a2
a2
a2

115

120

1 solo

mf

a 2

p

p

p

pizz.

p

125

3 3 3

a 2

p

p

130

135

f

f

f a2

fff

f

pp

pp

pp

pp

arco

pp

ff

f

f

f

ff

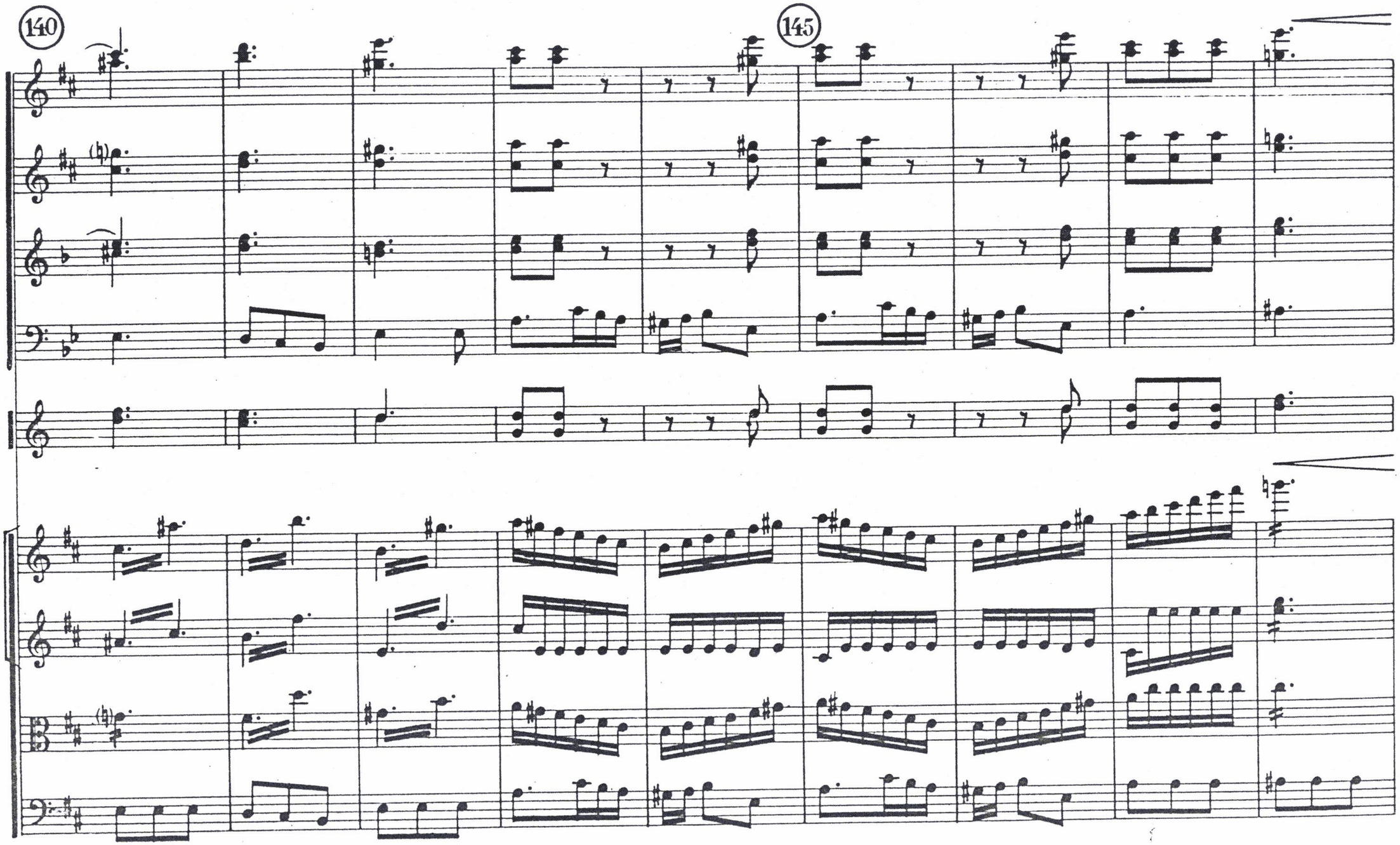
140
145

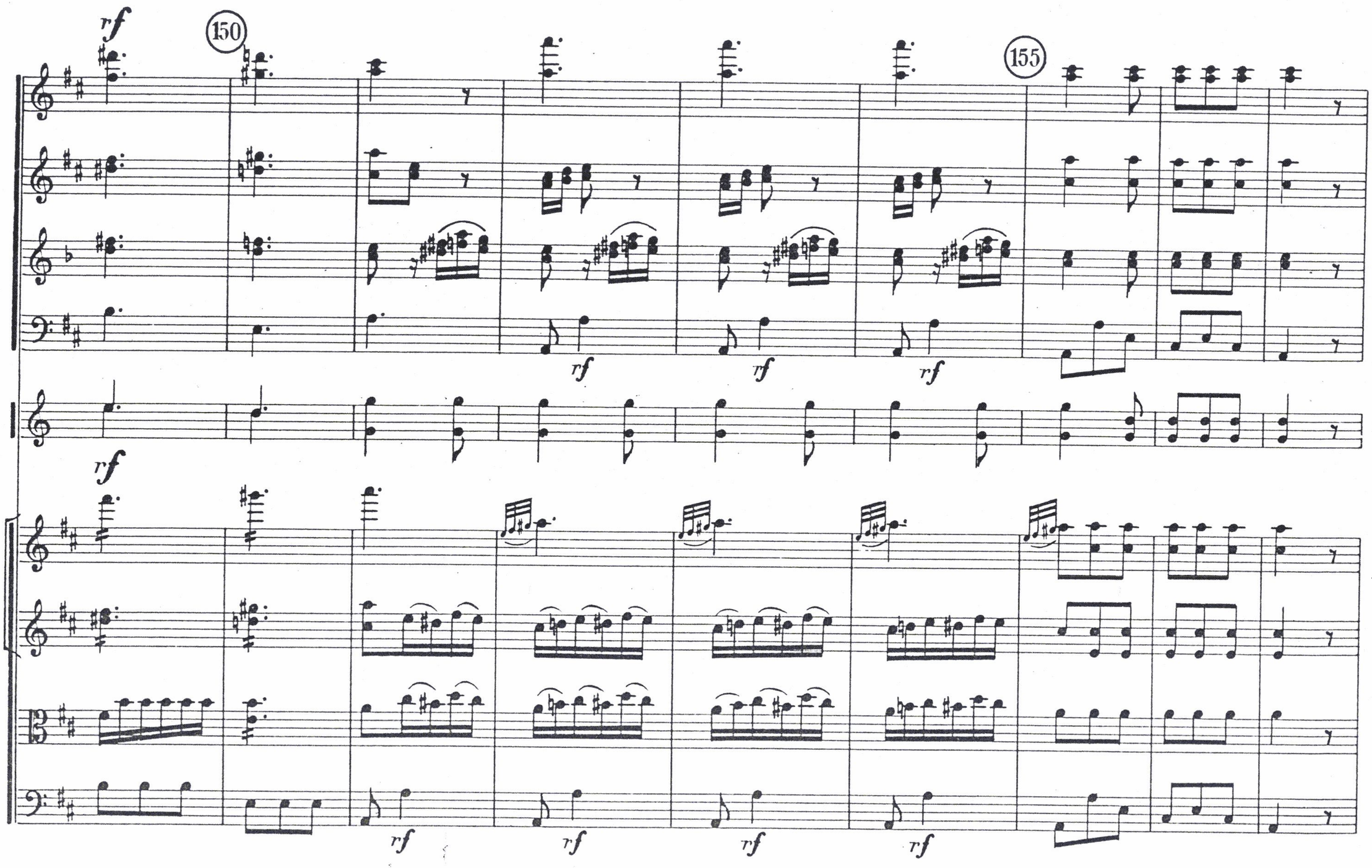
150
155
rf

160

165

p

170

175

rf

180

a 2

a 2

rf

rf

rf

rf

rf

rf

195

200

stacc.

f

f

f

rf

rf

rf

f

a2

205

210

215

220

sim.

dim.

p

225

p

p

p

230

235

a2

a2

a2

255

260

dim.

265

soli

p

pp

soli

p

pp

pp

pp

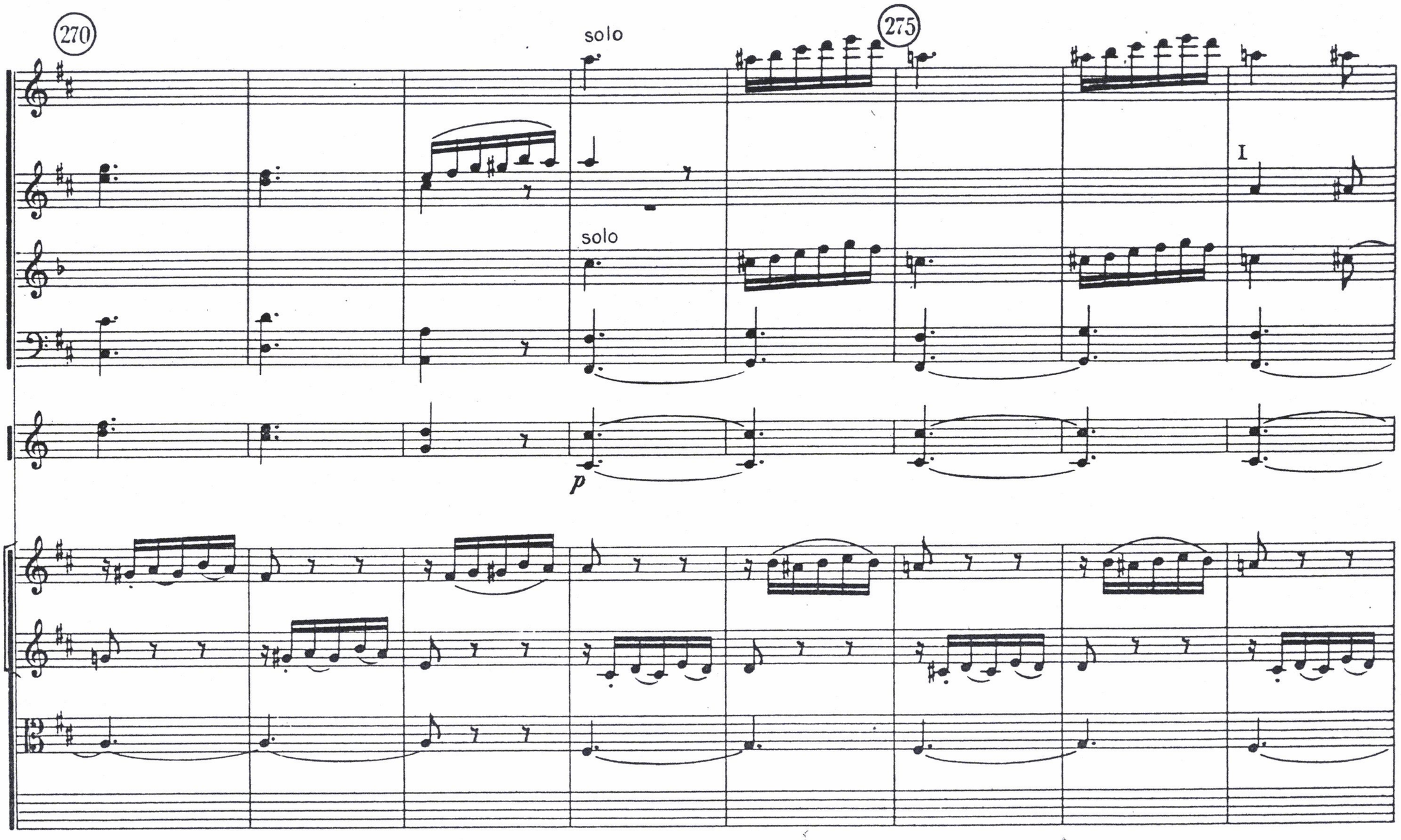
270
solo
275
I
solo
p

280

285

a2

p

p

p

295 300

f 8

a2

f

rf *rf* *rf* *rf* *rf* *rf*

315

8

tr

solo

mp

tr

p

p

pizz.

p

320

325

3 3 3

p

solo

p

p

p

I

330

335

pp

pp

pp

pp